

CMS Derks Star Busmann Hanotiau
Bibliotheek
Pythagoraslaan 2, 3584 BB Utrecht
Postbus 55250, 3507 ME Utrecht
Telefoon 030 - 251 110
Telefax 030 - 251 113

29x

Nederlands Juristenblad

14

blz 747-788
jaargang 75
7 april 2000

Afscheid van mr S.K. Martens
president van de Hoge Raad

72-jaar-grens voor commissarissen
moet blijven!

Kosten bestuurlijke
voorprocedures

Naar een eEurope
voor de burgers

Verlos ons van het
partijstelsel

Niet aan beginnen!

In het nadere Kabinetsstandpunt over het rapport 'Leeftijdsgrenzen in wet- en regelgeving' stelt het Kabinet, blijkens de Staatscourant van 2 maart 1998 (ondermeer), voor de 72-jaarsgrens voor commissarissen in het vennootschapsrecht te laten vervallen. Tot een voorstel van wet op dat punt is het voorzover mij bekend nog niet gekomen. Leeftijdsgrenzen staan onmiskenbaar in de belangstelling. Leeftijdsgrenzen hebben ook een lading gekregen, nu in verband met leeftijdsgrenzen meer en meer het woord discriminatie valt. De rechtspraak heeft zich tot dusverre daarvoor nog niet erg gevoelig getoond. Bekend is de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep in 1993 (AB 1994, 213) in een zaak van een hoogleraar staatsrecht tegen zijn werkgever, in welke uitspraak werd beslist dat de verlaging van de leeftijdsgrens van 70 naar 65 aanvaardbaar was. De Hoge Raad heeft in 1998 (NJ 1998, 496), toen het ging over de toelaatbaarheid van de wettelijke leeftijdsgrens van 72 jaar voor commissarissen, beslist dat, ondanks een wijziging in de maatschappelijke opvattingen, niet kan worden gezegd dat het hanteren van leeftijdsgrenzen, waarboven bepaalde functies niet meer mogen worden uitgeoefend, niet langer in overeenstemming is met de rechtsopvatting van brede lagen van de bevolking. In het rechtspersonenrecht zoals geregeld in Boek 2 BW komen 2 bepalingen voor die betrekking hebben op een leeftijdsgrens en wel de leeftijdsgrens van 72 jaar voor commissarissen bij een NV en een BV. Voor bestuurders van vennootschappen geldt geen leeftijdsgrens. Evenmin geldt een leeftijdsgrens voor bestuurders van verenigingen en stichtingen. In het geval van bestuurders van rechtspersonen die (tevens) werknemer zijn zal veelal de door de Hoge Raad – ook – aanvaarde contractuele leeftijdsgrens van 65 jaar gelden. Om maar met de deur in huis te vallen. Ik ben geen voorstander van het laten vervallen van de – toch al niet zo lage – 72-jaarsgrens voor commissarissen. Nog steeds zijn valide de woorden van de toenmalige minister Polak 'Het is waar, dat een bekwame, bejaarde commissaris geen uitzondering is; het is – helaas – nog veel minder uitzondering, dat een commissaris niet beseft dat er een tijd van gaan is'. De minister voegde eraan toe dat met name degenen die lang aan een onderneming zijn verbonden soms de tijd van gaan niet kennen. Een commissaris die ad infinitum wordt herbenoemd zal het gevoel krijgen onmisbaar te zijn vanwege zijn wijze – maar misschien wel (zeer) gedateerde – adviezen en inzichten. Een vennootschap behoeft echter niet gebaat te zijn met een inzicht dat 20 jaar geleden toen de commissaris nog bestuurder was, werkte. Dat een commissaris niet weg wil, komt voor. Maar ook zou het een bestuurder of anderen kunnen uitkomen dat een

90-jarige commissaris maar aanblijft omdat hij geen partij meer is. Een bejaarde commissaris die zijn middagdutje doet tijdens een vergadering en de verkeerde opmerkingen maakt als hij wakker wordt, ik moet er niet aan denken. Het staat niet vast dat wijsheid groeit met de jaren. Ook wijsheid kan aan erosie onderhevig zijn en veranderen in starheid, wellicht op een voor ieder verschillende leeftijd. Eerder geldt dat met de jaren de gebreken komen. Het voordeel van een wettelijke leeftijdsgrens is dat discussie over de vraag of de commissaris nog wel bekwaam is of in staat zijn functie te vervullen, niet aan de orde is. Het nadeel van het ontbreken van een leeftijdsgrens is dat er dan soms onaangename besluiten moeten worden genomen, als een commissaris werkelijk niet meer kan functioneren of dat onaangename besluiten juist niet (kunnen) worden genomen omdat – bij kleine vennootschappen – de commissaris alle aandelen heeft. In dat laatste geval zou alleen nog een enquête, als van wanbeleid zou zijn gebleken, uitkomst kunnen bieden. Bij structuurvennootschappen zal het mogelijk zijn om via bezwaren tegen de voorgenomen (her)benoeming de Ondernemingskamer te laten verklaren dat de verwachting bestaat dat de voorgedragen persoon ongeschikt zou zijn voor de vervulling van zijn taak. Een reden om niet vast te houden aan de leeftijdsgrens voor commissarissen is niet dat het in de praktijk voorkomt dat aandelen gecertificeerd worden en een bejaarde 'commissaris' zeggenschap als voorzitter of lid van een stichtingsbestuur kan uitoefenen. Ook is geen reden dat Philips indertijd de statuten heeft gewijzigd en toen niet meer sprak over een Raad van Commissarissen, maar over een Raad van Toezicht, voor de leden waarvan geen leeftijdsgrens zou gelden, welke constructie W.C.L. van der Grinten overigens kapittelde in een bijdrage in het blad *De Naamlouze Vennootschap*: Philips dwaallicht (61/9, september 1983). Deze redenen zijn onvoldoende omdat in een nog groot aantal gevallen in de praktijk wordt gekozen voor het commissarissen-model en dan geldt de leeftijdsgrens. Een reden om niet vast te houden aan de leeftijdsgrens van commissarissen is ook niet dat er in de praktijk blijkt van een onvoldoende beschikbaarheid van commissarissen. Het ontbreken van een leeftijdsgrens zou de beschikbaarheid van meer personen voor de taak van commissaris ook niet stimuleren. Overigens zou ik er voor voelen om bij verenigingen en stichtingen die een onderneming in stand houden en welke verenigingen of stichtingen het Raad van Commissarissen-model hanteren voor de leden van de Raden van Toezicht ook de leeftijdsgrens van 72 jaar aan te houden. Tot slot merk ik nog op dat heel goed verdedigbaar zou zijn om ten aanzien van commissarissen een maximale zittingsduur te bepalen van bijvoorbeeld 8 jaar. Te lang op een zetel leidt onvermijdelijk tot slijtage, zowel van de zetel als de persoon. ■

Deze opinie is ook te raadplegen op Internet
www.njb.nl

W.J.M. van Tongeren
 (advocaat te Utrecht)